

Vydržení členského podílu v družstvu

K tomu, aby mohlo dojít k vydržení členského podílu, je nezbytné, aby se držitel chopil všech práv a povinností spojených s členstvím v družstvu. Konkrétně v bytovém družstvu se držitel musí zásadně chopit jak individuálních práv a povinností určených stanovami vztahujícími se ke konkrétnímu bytu (včetně práva nájmu bytu), tak práv, která přísluší každému členu družstva a nepřipínají se ke konkrétnímu bytu či nebytovému prostoru.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 1989/2011, ze dne 10.5.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelů a/ A. K., a b/ K. K., obou zastoupených JUDr. J.J., advokátkou, se sídlem v O., za účasti 1/ 3E P., a. s., se sídlem v O., 2/ BD Č., se sídlem v O., a 3/ B. Ř., účastníci 1/ a 3/ zastoupeni JUDr. M.S., advokátem, se sídlem v M.O., o určení společného členství v bytovém družstvu, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 28 Cm 38/2008, o dovolání společnosti 3E P., a. s. a B. Ř. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. ledna 2010, č. j. 8 Cmo 179/2009-72, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 8. prosince 2008, č. j. 28 Cm 38/2008-29, Krajský soud v Ostravě určil, že navrhovatelé jsou společnými členy BD Č. (dále jen „družstvo“) [výrok I.], a rozhodl o nákladech řízení před soudem prvního stupně [výrok II.].

V záhlaví označeným usnesením Vrchní soud v Olomouci usnesení soudu prvního stupně potvrdil (výrok první) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok druhý a třetí).

Soudy vyšly z toho, že:

1/ Dne 5. dubna 2000 se konala ustavující členská schůze družstva. Zakládající členkou družstva byla též A. K.. Družstvo vzniklo dne 22. května 2000.

2/ Navrhovatelé se stali společnými členy družstva.

3/ Dohodou datovanou dnem 7. května 2001, pod níž účastníci uznali své podpisy za vlastní dne 3. října 2001, A. K. převedla členská práva a povinnosti v družstvu na nabyvatele B. Ř. (dále též jen „první dohoda“).

4/ Kupní smlouvou ze dne 28. května 2001 uzavřenou mezi společností Nová Huť, a. s., (jako prodávající) a družstvem (jako kupujícím) družstvo koupilo bytový dům v Ostravě - Zábřehu. Právní účinky vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí nastaly dne 4. června 2001.

5/ Rozhodnutím členské schůze družstva konané dne 5. prosince 2001 byl B. Ř. jmenován místopředsedou družstva.

6/ Dohodou ze dne 14. října 2005 převedl B. Ř. členská práva a povinnosti v družstvu nabytá první dohodou na společnost 3E P., a. s.

Soud prvního stupně uzavřel, že první dohoda nevznikla, neboť neobsahuje minimální podstatné náležitosti (konkrétní specifikaci členských práv a povinností, jelikož v ní není nezaměnitelně identifikován byt, k němuž se převáděná práva a povinnosti vztahují, a chybí taktéž určení, zda jde o převod úplatný, či bezúplatný, a případná výše úplaty). I kdyby však první dohoda vznikla, byla by dle názoru soudu absolutně neplatná neboť ji podepsala pouze navrhovatelka A. K., nikoliv též její

manžel K. K., ačkoliv šlo o jejich společná členská práva a povinnosti v družstvu.

Námítku vydržení členských práv a povinností B. Ř. soud odmítl s tím, že tyto nemohly být vydrženy, neboť byl-li předmět převodu v první dohodě vymezen neurčitě (nebylo jednoznačně zřejmé, co je obsahem převáděných práv a povinností), nemohl být jmenovaný v dobré víře, že mu náleží „vlastnické právo“ ke konkrétním členským právům a povinnostem. Nadto, B. Ř. se neujal držby celého rozsahu převáděných práv a povinností, neboť sice se jako člen družstva choval, zúčastnil se členských schůzí, byl členem orgánu družstva, avšak nepřevzal žádná členská práva a povinnosti ke konkrétnímu bytu a jejich převzetí se ani nedomáhal, když „na nájemním poměru převodců k jimi užívanému družstevnímu bytu nedošlo od 3. října 2001 dosud k žádné změně“.

Odvolací soud potvrdil závěr soudu prvního stupně, podle něhož první dohoda, jakožto nepojmenovaná smlouva, s ohledem na § 269 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), nevznikla, neboť její účastníci dostatečně neurčili předmět svých závazků. Pokud první dohoda nevznikla, nebylo - podle odvolacího soudu - možné zabývat se posuzováním její platnosti.

Ztotožnil se též se závěrem, podle něhož B. Ř. členská práva a povinnosti v družstvu nevydržel, neboť jejich součástí byly i práva a povinnosti vázící se k nájmu bytu, který užívali navrhovatelé, a k výkonu těchto práv „se jmenovaný neměl“. V řízení nebylo dle názoru odvolacího soudu prokázáno, že podpisem první dohody by navrhovatelka chtěla převést členská práva a povinnosti v družstvu, a to včetně práva nájmu bytu, který užívala, stejně jako nebylo prokázáno, že B. Ř. podpisem první dohody hodlal převzít právo nájmu ke konkrétnímu bytu (který navrhovatelé užívali) a že by se jako nabyvatel tohoto práva choval. Nebyl tak v dobré víře, že se stal nabyvatelem všech členských práv a povinností v družstvu, a nemohl proto tyto vydržet.

Společnost 3E P., a. s., a B. Ř. napadli rozhodnutí odvolacího soudu v celém rozsahu dovoláním, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), uplatňujícíe přitom dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. a navrhují, aby rozhodnutí soudů obou stupňů byla zrušena a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spatřují dovolatelé v posouzení, zda lze nabýt členská práva a povinnosti v (bytovém) družstvu vydržením, a dále, zda je pro vydržení nezbytné, aby držitel členských práv a povinností v bytovém družstvu vykonával veškerá členská práva a povinnosti, včetně práv a povinností vztahujících se k nájmu družstevního bytu.

Dovolatelé nesouhlasí se závěrem, podle něhož B. Ř. členská práva a povinnosti v družstvu nevydržel. Odkazující na judikaturu Nejvyššího soudu namítají, že pro posouzení otázky, zda byly splněny podmínky oprávněné držby, je nutné zohlednit všechny okolnosti, za kterých byla držba uchopena, přičemž oprávněná držba se nemusí opírat o existující právní důvod, ale postačí, aby zde byl domnělý právní důvod nabytí vlastnického práva.

Zároveň je nutné dle jejich názoru zohlednit tzv. omluvitelný omyl nabyvatele, že mu věc (právo) patří, o něž jde v případě, jestliže držitel při běžné (obvyklé) opatrnosti, kterou lze po každém s ohledem na okolnosti konkrétního případu požadovat, neměl po celou vydržecí dobu důvodné pochybnosti o tom, že mu věc nebo právo patří. O tuto situaci jde dle dovolatelů též v projednávané věci, neboť náležitosti dohody o převodu členských práv a povinností v družstvu nevymezuje zákon, ale soudní judikatura, jejíž znalost po každém spravedlivě požadovat nelze, a B. Ř. proto byl v dobré víře, že se na základě první dohody stal oprávněným držitelem a vlastníkem předmětných členských práv a povinností.

Dovolatelé napadají závěr, podle něhož vůlí A. K. při uzavírání první dohody nebyl převod členských práv a povinností v družstvu, ale souhlas s tím, aby se B. Ř. stal členem družstva, namítajíce, že jmenovaná byla s obsahem první dohody seznámena „a teprve po sedmi letech od jejího uzavření namítá, že byla slepá a nevěděla, co podepisuje“.

Zpochybňují též závěr odvolacího soudu, podle něhož B. Ř. nemohl být v dobré víře, neboť se neujal držby všech členských práv a povinností, konkrétně práv a povinností vztahujících se k nájmu bytu užívaného navrhovatelem. Dovolatelé namítají, že k uzavření první dohody došlo již 7. května 2001, tedy předtím, než družstvo předmětný bytový dům nabylo do svého vlastnictví. V této době tak jmenovaný nemohl vykonávat práva a povinnosti vztahující se ke konkrétnímu bytu. V případě A. K. šlo dle názoru dovolatelů o „kontinuální nájemní smlouvu, kterou měla uzavřena již s předchozím vlastníkem nemovitostí Novou Hutí, a. s., do které pak družstvo pouze vstoupilo ve smyslu § 680 občanského zákoníku“.

Navrhovatelé ve vyjádření k dovolání vyvrací dovolací námitky a navrhují, aby bylo dovolání zamítnuto.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. pro řešení otázky vydržení práv a povinností souvisejících s členstvím v družstvu.

Závěr, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, přitom Nejvyšší soud přijal s vědomím toho, že Ústavní soud nálezem pléna ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, zrušil ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. až uplynutím 31. prosince 2012, a s přihlédnutím k tomu, že v době podání dovolání měli dovolatelé právo legitimně očekávat, že splnění podmínek formulovaných ustanovením § 237 odst. 1 písm. c/, odst. 3 o. s. ř. povede k věcnému přezkumu jimi podaného dovolání.

S ohledem na dobu, kdy měla být první dohoda uzavřena, je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný výklad níže uvedených ustanovení ve znění účinném k 7. květnu 2001, tedy výklad zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), naposledy ve znění zákona č. [367/2000](#) Sb.

Z ustanovení § 129 odst. 2 obč. zák. vyplývá, že držet lze věci, jakož i práva, která připouštějí trvalý nebo opětovný výkon.

Podle § 130 odst. 1 obč. zák. je-li držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře o tom, že mu věc nebo právo patří, je držitelem oprávněným. V pochybnostech se má za to, že držba je oprávněná.

Z ustanovení § 134 obč. zák. plyne, že oprávněný držitel se stává vlastníkem věci, má-li ji nepřetržitě v držbě po dobu tří let, jde-li o movitost, a po dobu deseti let, jde-li o nemovitost (odstavec 1). Takto nelze nabýt vlastnictví k věcem, které nemohou být předmětem vlastnictví nebo k věcem, které mohou být jen ve vlastnictví státu nebo zákonem určených právnických osob (odstavec 2).

Nejvyšší soud již v usnesení uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 50/2008 formuloval závěr, podle něhož obchodní podíl, jakožto majetkovou hodnotu, se kterou lze disponovat, tj. činit ji předmětem právních úkonů jako celek, lze vydržet jako věc movitou. Uvedený závěr přitom Nejvyšší soud odůvodnil zejména požadavkem poskytnout společníku společnosti s ručením omezeným stejnou míru právní ochrany a jistoty, jakou zákon poskytuje akcionáři akciové společnosti, když vydržení akcie (jako věci movité) výslovně připouští ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. [591/1992](#) Sb., o cenných papírech, ve spojení s § 134 odst. 1 obč. zák.

Práva a povinnosti spojená s členstvím v družstvu, označovaná též jako členský podíl, představují souhrn práv a povinností člena vůči družstvu, který může být předmětem právních úkonů zásadně

pouze jako celek, nikoliv některá jeho (dílní) část či jednotlivé právo (povinnost). Část členských práv a povinností v družstvu může být předmětem převodu jen výjimečně - tehdy, zůstane-li po jejím převodu převodci zachován plnohodnotný členský poměr a založí-li zároveň plnohodnotný členský poměr nabyvatele (pro poměry bytového družstva srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2008, sp. zn. 29 Odo 1101/2006, jež je, stejně jako další rozhodnutí citovaná níže /není-li uvedeno jinak/, veřejnosti dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Jinými slovy - ačkoli družstvo není kapitálovou obchodní společností - i členský podíl v družstvu je majetkovou hodnotou, se kterou lze disponovat, tj. činit ji předmětem právních úkonů jako celek. V tomto směru je povaha členského podílu v družstvu obdobná povaze obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným.

Není proto důvodu, aby v otázce vydržení bylo s členským podílem v družstvu zacházeno jinak, než s obchodním podílem ve společnosti s ručením omezeným. K závěru, podle něhož lze vydržet - jako věc movitou - též práva a povinnosti spojená s členstvím v družstvu (tj. členský podíl), vede Nejvyšší soud i nutnost poskytnout členům družstva v tomto směru stejnou míru právní ochrany a jistoty jako společníkům společnosti s ručením omezeným (důvod pro poskytnutí menší míry ochrany členům družstva ve srovnání se společníky společnosti s ručením omezeným oporu ve výslovném znění zákona nenachází a Nejvyšší soud jej nedovodil ani jeho výkladem).

Účelem institutu vydržení je umožnit nabytí vlastnictví držiteli, který věc dlouhodobě ovládá v dobré víře, že je jejím vlastníkem, a uvést do souladu dlouhodobý faktický stav se stavem právním (viz např. Spáčil, J. Ochrana vlastnictví a držby v občanském zákoníku. 2. doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 238). Jelikož jde o jeden ze způsobů nabytí vlastnického práva, je nutnou podmínkou vydržení (kromě podmínek výslovně uvedených v § 134 odst. 1 obč. zák.) též držba - jakožto faktický stav - předmětu způsobilého být předmětem vlastnického práva (§ 134 odst. 2 obč. zák.), tedy celé věci (práva), k níž má držitel nabyt vydržením vlastnické právo.

Převedení do poměrů družstva to znamená, že k tomu, aby mohlo dojít k vydržení členského podílu, je nezbytné, aby se držitel chopil všech práv a povinností spojených s členstvím v družstvu. Konkrétně v bytovém družstvu se držitel musí zásadně chopit jak individuálních práv a povinností určených stanovami vztahujícími se ke konkrétnímu bytu (včetně práva nájmu bytu), tak práv, která přísluší každému členu družstva a nepřipínají se ke konkrétnímu bytu či nebytovému prostoru (k tomu srov. usnesení ze dne 31. října 2006, sp. zn. 29 Odo 1378/2006).

Pouze tehdy, když se držitel chopí členského podílu v družstvu jako celku (popř. takové jeho části, která zakládá plnohodnotný členský poměr), lze uvažovat o tom, že by mohl členský podíl v družstvu vydržet. Plnohodnotný členský poměr v bytovém družstvu přitom - z povahy věci - nemůže založit držba (pouze) práv, která přísluší každému členu družstva a nepřipínají se ke konkrétnímu bytu či nebytovému prostoru, nedojde-li zároveň k chopení se držby individuálních práv a povinností určených stanovami (a nájemní smlouvou) vztahujícími se ke konkrétnímu bytu.

V projednávané věci není mezi účastníky sporu o tom, že nájemci družstevního bytu zůstali i po uzavření první dohody nadále navrhovatelé, kteří vykonávali všechna práva a povinnosti s tímto nájemním vztahem spojená. Názor odvolacího soudu (jakož i soudu prvního stupně), podle něhož se B. Ř. neujal držby celého rozsahu převáděných práv a povinností, neboť po uzavření první dohody práva a povinnosti vztahující se k nájmu družstevního bytu nevykonával ani - a to zejména - se možnosti jejich výkonu nedomáhal, pročež práva a povinnosti spojená s členstvím v družstvu nemohl vydržet, je tak správný.

Na tom nic nemění ani skutečnost, že podle skutkových závěrů (jež dovolací soud nemůže přezkoumávat) mělo dojít k uzavření první dohody ještě před tím, než družstvo nabylo vlastnictví k

domu, v němž se byt užívaný navrhovatelem nachází, protože okamžikem nabytí vlastnictví družstva k domu se tento byt stal bytem družstevním. Proto i v projednávané věci platí, že pro vydržení práv a povinností spojených s členstvím v družstvu by se B. Ř. musel chopit jak práv a povinností, které příslušely každému členu družstva a nepřipínaly se k bytu užívanému navrhovatelem, tak individuálních práv a povinností určených stanovami vztahujícími se k tomuto bytu.

Jelikož závěr, podle něhož se B. Ř. neujal držby členského podílu v družstvu, neboť se ani nepokusil chopit držby práv a povinností vztahujících se k bytu, sám o sobě postačuje k závěru o tom, že podmínky vydržení nebyly v projednávané věci splněny, nezabýval se Nejvyšší soud otázkou dobré víry jmenovaného, neboť její posouzení na uvedeném závěru nemůže ničeho změnit.

Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž správné a dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. není dán. Nejvyšší soud proto dovolání podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)